

Specifika předškolního vzdělávání

Mateřská škola je instituce v první řadě pro děti. Nejdůležitější je přínos pro dítě, jeho osobní pokrok, podstatné je, jaké zážitky si dítě z MŠ odnáší a co získá do života. To, jak se dítě v MŠ cítí a co prožívá, má z hlediska úspěšnosti klíčový význam. Aby se dítě mohlo zdravě rozvíjet a učit, musí se cítit spokojené a v bezpečí. Každé dítě je vnímáno jako jedinečná bytost, má tudíž právo projevovat se jako osobnost, rozvíjet se a učit se v rozsahu svých potřeb a postupovat svým tempem. Proto by se mu mělo dostat takového vzdělávání, které mírou i kvalitou odpovídá jeho osobním možnostem a potřebám.

Vzdělávání v MŠ se mnohým liší ve vzdělávání poskytovaném ZŠ. Vyplývá to především z dosud se rozvíjejících osobnostních struktur dítěte předškolního věku a jeho specifických potřeb. Z tohoto důvodu je potřeba přizpůsobit předškolní vzdělávání veškerým potřebám dětí této věkové skupiny a v plné míře je respektovat. Úkolem předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem přiměřených podnětů k jeho dalšímu aktivnímu rozvoji a učení. Předškolní výchova by měla usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu, čas prožitý v mateřské škole by měl být pro dítě radostí, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých a spolehlivých základů do života. Vzdělávání má být vázáno k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí, rozvíjí individuální osobnost každého dítěte, podporuje jeho tělesný rozvoj a zdraví, osobní spokojenost a pohodu, napomáhá mu v chápání okolního světa a motivuje k dalšímu poznávání a učení; učí žít dítě ve společnosti ostatních a přibližuje mu normy a hodnoty touto společností uznávané.

V předškolním vzdělávání je v dostatečné míře uplatňováno situační učení založené na praktických ukázkách životních souvislostí tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebuje a lépe tak chápalo jejich smysl. Významnou roli také sehrává spontánní učení, založené na principu nápodoby. Dítě by mělo prožívat uspokojení z úspěchu a z překonávání překážek, samo sebe vnímat jako plnohodnotného a schopného jedince, který je svým okolím uznáván a přijímán.

Předškolní vzdělávání se uskutečňuje ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne v mateřské škole vyskytnou, mělo by probouzet v dítěti aktivní zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat, i odvahu ukázat, co všechno už samo umí, zvládne a dokáže.

Dítě a hra

Každá hra je především svobodným jednáním. Hra na rozkaz přestává být hrou. Může být nanejvýš nařízenou reprodukcí hry.

Hra není obyčejný nebo vlastní život. Spíše je vystoupením z takového života do dočasné sféry aktivity s vlastní tendencí. Už malé dítě ví, že všechno dělá „jen tak“, že je to všechno „jenom legrace“.

Hra se odehrává uvnitř časových a prostorových hranic. Hra má svůj smysl v sobě samé. Hra se může kdykoliv opakovat.

Hra spojuje a rozlučuje. Upoutává. Přitahuje, to znamená, že okouzluje.

Hra v sobě obsahuje prvek napětí.

Organizační formy výuky

1. **Prostředí** – podnětné prostředí, které tvoří pracovní koutky, které se průběžně doplňují a obnovují
2. **Kooperativní učení** – je postaveno na spolupráci dětí při řešení společných problémů a situací. Učí děti si rozdělovat role a úkoly, plánovat činnosti, spolupracovat, pomáhat si
3. **Prožitkové a experimentální učení** – dítě se učí na základě zkušeností, prožitků a experimentu, je to způsob učení, který je pro dítě přirozený a jemu vlastní
4. **Integrované učení hrou a činnostmi** – nerozlišují se vzdělávací oblasti (složky), ale dětem je vzdělávací obsah nabízen v přirozených souvislostech, vazbách a vztazích
5. **Učení se dětí navzájem od sebe, učení nápodobou**
6. **Sebehodnocení** – děti jsou vedeny k tomu, aby si samy hodnotily své úspěchy i neúspěchy, navrhovaly cesty ke zlepšení, praktikujeme hlavně v komunitním kruhu
7. **Situační učení** – je založené na vytváření a využívání situací, které poskytují dítěti srozumitelné praktické ukázky životních souvislostí tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebuje a lépe tak chápe jejich smysl
8. **Rozdělení rolí mezi pedagogy a děti** (řízené a otevřené – volnější formy práce)

Pedagogické principy

Při plánování výchovně vzdělávací práce vycházíme z těchto principů a zásad

1. **Cílevědomost** – jasný cíl, motivovat, objasňovat
2. **Soustavnost** – logický systém a návaznost ve výchovně vzdělávací práci, opakování, soustavnost v celém režimu dne
3. **Aktivnost** – dbáme na samostatnost dítěte, opíráme se o jeho zájem, podporujeme jeho kreativitu
4. **Názornost** – rozvíjíme fantazii, představivost, vycházíme z předchozích zkušeností

5. **Uvědomělost** – máme jasné představy a úsudky o tom, čeho chceme dosáhnout
6. **Trvalost** – procvičujeme, opakujeme, přiměřené pracovní tempo podřizujeme věku dítěte, emotivnost výuky
7. **Přiměřenost** – bereme ohled na věkové a individuální zvláštnosti dítěte – přiměřená náročnost
8. **Individuální přístup** – respektujeme individuální zvláštnosti dětí, jejich předpoklady pro učení, jejich rodinné zázemí a zdravotní stav, zkušenosti, zájmy a vlastnosti
9. **Postupnost a posloupnost** – postupujeme od známého k neznámému, od konkrétního k abstraktnímu, snadného k obtížnému, od jednoduchého ke složitějšímu – navazujeme na předchozí poznatky
10. **Emocionálnost** – vytváříme přátelskou atmosféru a příznivé klima
11. **Jednotnost výchovného působení** – snažíme se jednotné společné působení na děti
12. **Pedagogické zásady současnosti**
 - spojení školy se životem
 - zpětná vazba, reflexe
 - úcta a respekt k dítěti
 - orientace na pozitivní stránky dítěte
 - princip bezpečí, jistoty a vstřícnosti
 - princip vytváření pozitivní sociální, emocionální a pracovní atmosféry
 - princip převahy kladného hodnocení
 - princip spolupráce, kooperace a vzájemné pomoci

Metody výuky

Výběr metody výuky volíme podle individuálních a věkových zvláštností dětí

1. **Metody slovní** – vyprávění, vysvětlování, čtení, recitace, dialogický rozhovor
2. **Metody názorně demonstrační** – předvádění a pozorování (pokusy, exkurze, instruktáž, ap.)

Kritéria pro hodnocení práce učitelky a její vzdělávací činnosti

ZÁSADA ÚCTY KE KAŽDÉMU ČLOVĚKU

Učitelka:

- vytváří prostředí, ve kterém se děti cítí bezpečně, jistě, spokojeně
- zajišťuje všem dětem v MŠ stejné postavení, žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno
- nikoho nezesměšňuje, nepodceňuje, ani to neumožňuje ostatním
- zbytečně nemanipuluje s dětmi, zbytečně je neorganizuje
- ve vztazích mezi sebou a dětmi pěstuje vzájemnou důvěru, toleranci, ohleduplnost, zdvořilost, solidaritu, vzájemnou pomoc a podporu, sama se chová důvěryhodně a spolehlivě
- vytváří dětem prostředí potřebného lidu, bezpečí i soukromí

ZÁSADA OHLEDU NA VĚKOVÉ A INDIVIDUÁLNÍ ZVLÁŠTNOSTI

Učitelka:

- zajišťuje pravidelný rytmus a řád, který je dostatečně flexibilní, respektuje potřeby dětí a aktuální situaci
- respektuje individuální potřebu aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí, nenutí děti ke spánku na lůžku
- umožňuje nově přichozím dětem postupnou adaptaci
- respektuje potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální), reaguje na ně a napomáhá v jejich uspokojování
- nepodporuje nezdravou soutěživost
- pečuje o to, aby děti měly dostatek tekutin v průběhu celého dne, snaží se o maximální pitný režim všech dětí
- při plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí
- sleduje konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět

ZÁSADA OPORY O Kladné rysy dítěte

Učitelka:

- vyhýbá se negativním komentářům
- podporuje děti v samostatnosti
- dostatečně chválí a pozitivně hodnotí

ZÁSADA AKTIVITY DĚTÍ

- pedagogický styl učitelky je podporující, sympatizující, počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte
- poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený

Učitelka:

- nabízí dětem dostatek řízených pohybových aktivit, vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- je s dětmi každodenně dostatečně dlouho venku
- umožňuje dětem dostatek pohybu na zahradě i v MŠ
- si vytváří pro činnosti s dětmi vhodné prostředí
- věnuje dětem dostatek prostoru i času pro spontánní hru
- organizuje veškeré aktivity tak, aby byly děti podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem
- vytváří podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti
- poskytuje dětem dostatek prostoru pro uplatnění představivosti a rozvoj fantazie

ZÁSADA DEMOKRATICKÉHO VZTAHU MEZI UČITELEM A DÍTĚTEM

Učitelka:

- se sama chová podle zásad zdravého životního stylu, je dětem vhodným vzorem
- zajišťuje vhodný režim – volnost a svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývající z nutnosti dodržovat v MŠ potřebný řád – pro tento řád jsou vytvořena dětem známá pravidla
- dětem předává jasné a srozumitelné pokyny, vede třídu ke vzájemnému přátelství
- se programově věnuje neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a vandalismu)
- věnuje dostatek pozornosti konfliktním situacím mezi dětmi
- ve třídě přiměřeně využívá formální i neformální autority

ZÁSADA VŠESTRANNÉHO ROZVOJE OSOBNOSTI UČITELE

Učitelka:

- dbá o svůj další odborný růst, soustavně se vzdělává
- jedná, chová se profesionálním způsobem – v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí
- evaluační činnost učitelky je smysluplná, užitečná, z jejich výsledků vyvozuje závěry pro svoji další práci
- ve vztazích s rodiči se snaží o oboustrannou důvěru a otevřenost, je vstřícná, ochotná spolupracovat, spolupráce je na základě partnerství

ZÁSADA NÁZORNOSTI

Učitelka:

- upřednostňuje aktivity, při kterých jsou děti aktivní, účastní se nabízených činností, zkoumají, objevují, prakticky poznávají
- snaží se o to, aby k žádoucím poznatkům docházely děti vlastní aktivitou (vymýšlení, zkoušení, hledání, pozorování)

ZÁSADA CÍLEVĚDOMOSTI

- pedagogická činnost učitelky odpovídá poslání školy

Učitelka:

- dostatečně naplňuje cíle školy dané plánem
- dostatečně naplňuje rámcové a specifické vzdělávací cíle dané ŠVP

ZÁSADA VĚDECKOSTI

Učitelka:

- se plně věnuje dětem a jejich vzdělávání, využívá moderní formy a metody práce, využívá adekvátní výchovně-vzdělávací prostředky
- obsah vzdělávací práce (témata) jsou v souladu se současnými poznatky a současným chápáním světa

Zabezpečení výuky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

/ děti se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním/

Kamcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Jejich naplňování se přizpůsobuje individuálním a věkovým potřebám dětí. Do MŠ je možno po dohodě se zákonnými zástupci přijmout i dítě se speciálními potřebami vždy s přihlédnutím ke konkrétní situaci např. diagnóze, MŠ není bezbariérová. V mateřské škole je odborná literatura, lze kontaktovat psychologa, 1x týdně dochází i logoped.

Při práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami je nutná spolupráce mateřské školy, dítěte, jeho zákonných zástupců, školského poradenského zařízení či jiného zařízení.

Při diagnostikování sociálních vzdělávacích potřeb spolupracujeme s pedagogicko-psychologickou poradnou v Třebíči, popřípadě s jiným zařízením. Vždy se souhlasem zákonných zástupců posíláme tyto děti na vyšetření. Na základě vyjádření PPP s nimi projednáme individuální přístup. V případě potřeby vypracujeme individuální vzdělávací plán. Podle tohoto plánu se pak s dítětem pracuje. Při hodnocení dítěte se přihlíží ke stupni a druhu specifické poruchy.

Zasady práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami

- vysvětlíme způsoby hodnocení dítěte
- klademe reálné cíle, postupně zvyšujeme nároky
- podporujeme snahu, chválíme při sebemenším zlepšení výkonu, nedostatky neporovnáváme s ostatními dětmi
- navozujeme příjemnou a klidnou atmosféru
- spolupracujeme se zákonnými zástupci dítěte (nutnost)
- vyhledáváme a volíme činnosti, ve kterých může být dítě úspěšné
- dodržujeme určená pravidla, střídáme činnosti